

Intohimosta menneen merkitykseen

■ Olli Rehn

Suomen historia on ollut läsnä elämässäni lapsesta asti. Harrastus on jatkunut intohimoisena näihin päiviin ja on yhä vahvistumaan päin.

Aloitin kansakouluni vuonna 1969 Mikkelin keskuskoulussa, talvi- ja jatkosodan päämajassa. Luokkahuoneeni oli ollut operatiivisen osaston päällikön kenraali Aksel Airon toimistona. Kesällä 1970 koulussamme kuvattiin Matti Kasilan *Päämaja* -elokuva, joten Suomen historiasta sai kyllikseen Mikkelin kaduilla ja keskuskoulun luokkahuoneissa.

Samoihin aikoihin Yleisradio esitti Väinö Linnan *Täällä pohjantähden alla* -teoksen pohjalta tehdyn tv-elokuvan. Se kouraisi. Ahmin kirjatrilogiaa aamupäivisin, jotka vietin kansakoulun vuoroluvun takia yksin kotona. Samoihin aikoihin luin myös J. O. Hannulan *Suomen vapaussodan historian*. Muistan, etten uskaltnut mennä yksin pimeään vaatehuoneeseen, koska en voinut olla varma, ettei siellä ollut Helsingin Jyryn A-komppanian konekivääri tuliaseissa. Väkevä historiankirjoitus herätti menneisyyden eloon pikkupojan mielikuvituksessa.

Euroopan historian harrastus sain konkreettisen käänteen vuonna 1985, jolloin tein ensimmäisen matkani Brysseliin. Silloinen EY kieriskeli pahan euroskleroosin kourissa. Suunta muuttui, kun ranskalainen Jacques Delors astui Euroopan komission ruoriin samana vuonna. Delorsin komissio ehdotti myöhemmin jäsenyysneuvottelujen aloittamista Suomen kanssa. Se avasi Suomen yhdentymisessä Eurooppaan uuden lehden.

Samoihin aikoihin 1980-luvun puolivälissä ilmestyivät Heikki Ylikankaan *Käännekohtat Suomen historiassa* ja Osmo Jussilan *Terijoen hallitus*. Pohdiskelin tuolloin paljon suomalaisia identiteettiä yhdentyvässä Euroopassa. Olen

Lukeminen auttaa maailman ymmärtämisessä, kirjoittaa EU:n komission jäsen Olli Rehn. Myös Suomen historian tunteminen on siinä tärkeää.

edelleen sitä mieltä, että Suomen historian tuntemus on välttämätöntä pystyäksemme hahmottamaan myös Euroopan historiaa ja erityisesti maamme poliittista ja aatteellista paikkaa Euroopassa.

Ylikankaan kirjat ovat auttaneet minua parhaiten ymmärtämään maamme historian käännekohtia, ei vain sotien ja johtajien kautta, vaan ensi sijassa talouden ja yhteiskunnan evoluution kautta. Jussilan kirja puolestaan asetti Terijoen hallituksen synnyn laajempaan kontekstiin. Se auttoi myöhemmin ymmärtämään Neuvostoliiton laajentumista ja hajoamista. Jussila osoitti, miten neuvostojohdolla oli aina sama kaava, kun se laajensi sosialististen neuvostotasavaltojen vähemmän vapaaehtoisista liittokuntaa Kaukasuksella ja Kaakkois-Aasiassa. Jälkiä paikkailaan yhä.

Kysymys suomalaisuuden ja eurooppalaisuuden suhteesta on tärkeä, joka koskettaa meitä suomalaisia sekä yksilöinä että kansakuntana. Suomen ja Euroopan välinen kohtalonyhteys on

syvä ja tiivis. Silloin kun Euroopassa on sodittu tai jouduttu taloudelliseen lamaan, Suomella on mennyt huonosti. Silloin kun Euroopassa on vallinnut rauha ja talous on kasvanut, Suomella on mennyt hyvin.

Historia ei toista itseään, mutta sen tunteminen auttaa päätöksenteossa ja tulevan ennakoimisessa. Vaikka en Brysselissä olekaan ollut ennustajan virassa, olin Euroopan historiankirjoituksen kanssa erityisen paljon tekemisissä toimiessani viisi vuotta EU:n laajentumiskomissaarina. Nuo viisi vuotta tein töitä auttaakseni Länsi-Balkania löytämään suunnan pois negatiivista historiaa tuottavasta kierteestä. Ilman alueen historian tuntemusta jo muutenkin haasteellinen työ olisi ollut mahdotonta.

Sama koskee Turkia. Minulla on ollut kunnia tutustua henkilökohtaisesti Nobel-palkittuun turkkilaiskirjailijaan Orhan Pamukiin. Hänen kirjoittamansa *Lumi* ei varmasti tiukasti tulkituna ole tietokirja, mutta ei ole liioiteltu sanaa, että se toimi minulle laajentumiskomissaarina henkilökohtaisena käyttöoppaana turkkilaiseen yhteiskuntaan. Sain olla mukana vaikuttamassa kehitykseen, joka paransi muun muassa sananvapauden asemaa Turkissa. Euroopan unionilla oli tärkeä rooli siinä, että aikoinaan mielipiteistään syytekierteeseen Turkissa joutunut Pamuk on tänään vapaa mies.

Pyrin systemaattisesti järjestämään itselleni aikaa lukemiseen. Lentomatkat käytän aina siihen – useimmiten tosin luen työpapereita, joskus silti oikeita kirjojakin. Lukeminen on minulle keino jäsentää ajatuksia. Se helpottaa sijoittamaan niitä kontekstiin, vertailemaan, arvioimaan. Lukeminen auttaa siis maailman ymmärtämisessä, mikä on yksi elämän tarkoitus.

Kirjoittaja on filosofian tohtori ja talous- ja raha-asioista vastaava EU:n komission jäsen. Seuraavassa lehdessä elämänsä tietokirjoista kertoo filosofian tohtori, tietokirjailija Hannele Klemettilä.

KORJAUS

Lehden viime numerossa (4–5/2010) Elämäni tietokirjat -kolumni meni Markku Mattilan nimiin.

Oikea kirjoittaja on **Markku Leskelä**. Asia on korjattu lehden verkkoversioon. Pahoittelemme virhettä.